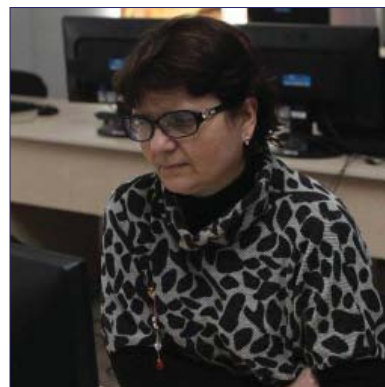

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „MIHAIL SADOVEANU”, SOROCA – 150 ANI DE LA FONDAREA PRIMEI BIBLIOTECI PUBLICE ÎN JUDEȚUL SOROCA

Viorica GAJA
Biblioteca Publică Municipală
„Mihail Sadoveanu”, Soroca

Rezumat: Articolul reflectă momentele istorice de la prima atestare documentară a bibliotecii publice din județul Soroca. Sunt descrise serviciile, evoluția și structura Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” din Soroca, care a devenit un centru cultural și educațional modern, un spațiu al descoperirii, al învățării continue și al conexiunii, oferind resurse variate, activități interactive și acces la tehnologie de ultimă generație, transformându-se într-un pilon esențial al comunității.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu”, Soroca, serviciu de dezvoltare a competențelor, mediu virtual, dezvoltare personală.

Abstract: This article reflects the history of the public library in Soroca District from its first documentary attestation. The services, evolution and structure of the library are described. "Mihail Sadoveanu" Soroca Municipal Library has become a modern cultural and educational center; a space of discovery, continuous learning and connection, with various resources, interactive activities and access to state-of-the-art technology, remodelling into an essential pillar of the community.

Keywords: "Mihail Sadoveanu" Soroca Municipal Library, skills development services, virtual environment, personal development.

Într-o epocă dominată de tehnologie și acces rapid la informație, bibliotecile reușesc să-și redefinească misiunea, adaptându-se nevoilor moderne. Biblioteca Municipală (BM) „Mihail Sadoveanu” din Soroca este un exemplu elocvent al acestei transformări. Fiind mai mult decât un loc unde sunt păstrate cărți, biblioteca devine un adevărat centru cultural, o oază de creativitate și dialog.

Istoria bibliotecii

Conform datelor din *Отчеты и доклады Сорокской Уездной Земской Управы. XXIX очередной сессий 1897 г.*, în anul 1874, pe lângă Consiliul Zemstvei a fost deschisă o bibliotecă și o sală de lectură, fondată și întreținută pe banii unor

contribuabili particulari [7]. Aceasta a activat aproximativ 20 de ani; dar, din cauza lipsei unei încăperi potrivite, biblioteca a fost închisă. Consiliul Zemstvei, preluând în administrare toate bunurile materiale și colecția de carte ale fostei biblioteci particulare, pune bazele unei Biblioteci a Zemstvei suficient de voluminoase încât să poată deservi întreaga comunitate. Biblioteca se afla sub coordonarea Departamentului de evaluare al Consiliului și, cu aprobarea guvernatorului Basarabiei, șeful departamentului, dl Bazilevșchii, a fost desemnat șef și persoană responsabilă de bibliotecă, activând în regim de voluntariat. Drept bunuri materiale ale bibliotecii erau 7 dulapuri și 1357 de cărți cu conținut general și culegeri departamentelor de ca-

sare: a) civile – 16 ani; b) penale – 18 ani; c) ale adunărilor generale – 5 ani.

Cea mai mare parte din colecția bibliotecii o constituiau edițiile periodice din anii precedenți. După conținut cărțile erau împărțite în felul următor:

1. autori: 150 în 374 de volume;
2. ediții periodice ale anilor precedenți: 22 de denumiri în 1266 de cărți,
3. ediții periodice pe anul curent (1897):

Abonați orășenești:	Achitare		
	Lunar	6 luni	Anual
1 carte 2 cărți	30 cop. 50 cop.	1 rub 50 cop. 2 rub, 50 cop.	3 ruble 5 ruble
Abonați periferii: 1 carte 2 cărți	20 cop. 40 cop.	1 rublă 2 ruble	2 ruble 4 ruble

Pentru pierderea sau deteriorarea cărții utilizatorul este obligat să restituie prețul cărții, în caz contrar prețul cărții va fi restituit din zălogul lăsat, iar împrumutul cărților se interzice până nu depune înapoi suma zălogului. În cazul când prețul cărții este mai mare decât zălogul, utilizatorul este obligat să restituie în casa bibliotecii suma necesară.

Cărțile și revistele anilor precedenți se împrumută nu mai mult de două săptămâni, iar revistele curente nu mai mult de o săptămână. Două reviste din anii precedenți se numără ca o carte; revistele din anul curent sunt împrumutate câte un număr.

Pentru întârzierea restituirii cărților împrumutate utilizatorii vor achita amendă: pentru cărți și reviste din anii precedenți câte 5 copeici, iar pentru revistele anului curent câte 10 copeici pentru fiecare zi întârziată. Amenda este achitată imediat.

Persoanele, care se comportă neglijent cu cărțile (inscripții pe marginile cărților, sublinieri, îndoirea foilor ș.a.) vor achita în fondul bibliotecii câte 50 de copeici.

Pentru persoanele de la periferii termenul folosirii cărților va fi de trei săptămâni de la împrumut sau de la primirea lor. Periodica curentă persoanelor de la periferii nu li se împrumută.

Pentru trimiterea cărților prin Poșta Zemstvei, cei de la periferii vor achita costul transportării.

Persoanele departamentelor juridice și

9 denumiri în 97 de cărți.

Obligațiile utilizatorilor erau următoarele:

„Întru restituirea cărților fără pagube, utilizatorii lasă zălog în casa bibliotecii: pentru o carte – 3 ruble, pentru două cărți – 5 ruble. Zălogul este întors îndată ce restituie cartea și nu mai dorește să citească mai mult.

Pentru a împrumuta cărți se stabilesc următoarele tarife:

șefii Zemstvei se folosesc de cărțile juridice gratis, iar ceilalți colaboratori se vor conforma regulilor generale.

Biblioteca activa, până la alte schimbări, zilnic, în afară de zilele de sărbătoare de la 11.00 până la 12.00 ziua”.

În publicația „Solidaritatea: Organul Asociației Corpului Didactic din județul Soroca” din anul 1928 se menționează: „În orașul Soroca, în localul fostei librării a Zemstvei funcționează o mare bibliotecă publică cu vreo 4000 de cărți de tot felul. Doritorii pot lua cărți, lăsând o garanție de 200 lei de fiecare carte. Dar se semnala un mare neajuns: îi lipseau cataloagele de cărți pe materii, din care cauză căutarea cărților era foarte anevoioasă” [6].

Cea mai memorabilă filă din istoria bibliotecii a fost ziua în care ne-a pășit pragul în 2022 reprezentantul GIZ în Moldova, Adrian Stranzenbah, încântat să repare capital sediul BM, care, mai apoi, prin implicarea Primăriei Municipiului în proiectul *Întreprinderi și comune puternice pentru Moldova*, a fost realizată pe banii poporului german.

Cea mai tristă filă din istoria bibliotecii rămâne a fi anul 2024, un an marcat de pierderi dureroase prin trecerea în neființă a două colaboratoare deosebite: Nina Șvitchii și Tamara Rotari. Aceste pierderi au lasat un gol imens în sufletele celor care le-au cunoscut și apreciat.

Evoluția structurii bibliotecii de la înființare până în prezent

Biblioteca pe parcursul anilor a avut mai multe statute: a fost județeană, publică orășenească, raională, iar în prezent deține statut de bibliotecă municipală.

Biblioteca este constituită din 4 servicii de bază:

- *Dezvoltarea colecției:* asigură primirea publicațiilor și altor documente de bibliotecă procurate prin diverse căi, verifică integritatea acestora, precum și exactitatea actelor însoțitoare; primește/întocmește documentele de evidență (proces-verbal de intrare) pentru publicațiile intrate cu/fără acte însoțitoare, stabilește prețul; distribuie documentele intrate în bibliotecă; asigură evidența colecțiilor de bibliotecă în sistem tradițional și automatizat, respectându-se elementele de structură etc.
- *Activitatea metodologică:* coordonează activitatea curentă și programele de activitate ale bibliotecilor publice din sistemul de bibliotecii din raionul Soroca; urmărește aplicarea normelor biblioteconomice de organizare și funcționare a bibliotecilor publice; efectuează îndrumarea directă a bibliotecilor publice; organizează conferințe, consfătuiri, schimburi de experiență, dezbateri pe probleme biblioteconomice teoretice și practice; acordă, la cerere și în colaborare cu toate compartimentele specializate ale bibliotecii, asistență metodologică etc.
- *Activitatea informațional bibliografică:* asigură orientarea beneficiarilor în utilizarea instrumentelor de informare atât clasice, cât și automatizate; realizează lucrări bibliografice și de documentare pentru valorificarea colecțiilor bibliotecii, inclusiv bibliografia locală; instruieste utilizatorii în folosirea resurselor și a materialelor de referință ale bibliotecii, inclusiv a celor disponibile în mediul electronic, precum și a echipamentelor utilizate pentru aceasta; informează utilizatorii bibliotecii despre noutățile achiziționate de bibliotecă etc.
- *Relații cu publicul,* constituit din serviciile Împrumut la domiciliu, Sala de lectură, Centru Internet pentru Public

și 4 filiale: efectuează serviciile de lectură și studiu pentru utilizatorii bibliotecii; realizează interfața, comunicarea instituțională cu celelalte instituții culturale, cu mass-media locală și națională; asigură servicii de împrumut la domiciliu a documentelor de bibliotecă; organizează activități specifice de comunicare a colecțiilor (expoziții, lansări, simpozioane, întâlniri cu autori ș.a.) etc.

Schimbări majore și modul în care biblioteca este utilizată de către beneficiari în comunitate

Odată cu apariția Programului *Novateca* pentru bibliotecii în Republica Moldova, activitatea bibliotecii noastre s-a schimbat radical: ea nu mai este doar un loc unde împrumuți o carte, o citești și o returnezi sau unde cauți un răspuns la o întrebare punctuală, ci reprezintă un centru cultural și educațional modern, adaptat cerințelor și nevoilor utilizatorilor din era digitală. Biblioteca devine astfel un spațiu al descoperirii, al învățării continue și al conexiunii, oferind resurse variate, activități interactive și acces la tehnologie de ultimă generație, transformându-se într-un pilon esențial al comunității.

Biblioteca pune la dispoziție:

- *Acces la diverse resurse:* Oferim acces nu doar la cărți tipărite, ci și la resurse digitale precum reviste online, baze de date, e-bookuri, audiobookuri și alte materiale multimedia.
- *Spații flexibile și confortabile:* Datorită implicării Primăriei în proiectul *Întreprinderi și comune puternice pentru Moldova* au fost create spații deschise, flexibile și confortabile, care să faciliteze atât studiul individual, cât și activitățile în grup.
- *Tehnologii:* Propunem utilizatorilor echipamente pentru realizarea proiectelor multimedia sau pentru accesul la internet.
- *Programe culturale și educaționale:* Organizăm diverse evenimente culturale, expoziții, ateliere și traininguri pentru comunitatea locală.
- *Servicii personalizate:* Acordăm asistență personalizată utilizatorilor, îi îndrumăm în găsirea resurselor dorite și le

oferim suport în rezolvarea nevoilor informaționale.

- *Surse de informații și de cunoaștere:* Instituția este sursa esențială de informații și cunoaștere, promovând lectura, educația continuă și dezvoltarea personală.

Prin adaptarea la noi tehnologii, diversificarea serviciilor și oferirea unui mediu modern și atrăgător, biblioteca s-a transformat într-un spațiu viu și interactiv care încurajează învățarea, creativitatea și explorarea culturală, pentru a fi de folos comunității.

Pe lângă faptul că biblioteca oferă zilnic acces la resurse de învățare de calitate într-un mediu sigur, ea se dovedește a fi un sprijin esențial pentru persoanele din păturile mai vulnerabile ale societății. Ea nu se limitează la furnizarea de cărți sau informații, ci devine un adevărat centru comunitar, unde oamenii pot învăța să croșeteze, să coase, să gătească, să cânte sau să danseze. Aceste activități nu doar că dezvoltă abilități practice, ci și creează un spațiu de socializare și integrare.

Toate aceste inițiative nu ar fi posibile fără devotamentul și pregătirea continuă a bibliotecarilor. Aceștia nu doar că își actualizează constant cunoștințele biblioteconomice, dar își extind expertiza în domenii precum pedagogia, psihologia, tehnologia informației și multe altele, asigurând astfel un suport complet și adaptat nevoilor diverse ale comunității. Bibliotecarul de astăzi nu este doar custode al cărților, ci un adevărat agent al schimbării și dezvoltării comunitare.

Cum a influențat tehnologia inovațiile în serviciile oferite de bibliotecă

Serviciile inovaționale, impuse de timpurile pe care le trăim, determină schimbarea proceselor tehnologiilor de bibliotecă, menținând cele existente și inovând cele depășite. Relația dintre utilizator și bibliotecar este foarte importantă și trebuie mereu adaptată modificărilor culturale, sociale, politice și economice din societate.

Inovațiile implementate în bibliotecile moderne joacă un rol esențial în atragerea utilizatorilor către carte și lectură. Într-o lume în continuă schimbare, succesul acestor inițiative depinde în mare măsură atât

de creativitatea bibliotecarilor, precum și de abilitatea lor de a cerceta, evalua și adapta soluțiile de succes din bibliotecile altor țări. Aceste exemple de bune practici, care continuă să atragă un număr impresionant de utilizatori, pot servi drept inspirație pentru a transforma biblioteca noastră într-un spațiu mai dinamic, atractiv și relevant pentru comunitate.

Bibliotecarii de astăzi nu doar că păstrează tradiția lecturii, ci și inovează constant, creând programe și activități interactive, integrând tehnologia și diversificând serviciile oferite. Astfel, ei reușesc să mențină interesul publicului pentru lectură și să promoveze biblioteca ca pe un hub cultural și educațional, capabil să răspundă nevoilor unei generații digitale. Inovația, sprijinită de implicarea bibliotecarilor, reprezintă cheia reînvierii pasiunii pentru carte și lectură în rândul utilizatorilor.

Bibliotecarii noștri au acceptat ieșirea din „zona de confort”, de a merge în pas cu schimbările spre virtualitate. Cu ajutorul tehnologiilor suntem prezenți cu servicii virtuale, drept exemplu servesc grupurile iubitorilor de lectură „Grădina sufletului” și „Gustărică literară” pe pagina de Facebook cu publicarea conținutului scurt al cărților; bibliotecarul diseminând online interesul față de cărțile din colecția bibliotecii. Cu ajutorul blogurilor și paginii web, biblioteca a devenit disponibilă cu un șir de servicii: expoziții de noi achiziții, reviste bibliografice, recomandări de lectură etc. Ele sunt evaluate permanent în baza următoarelor criterii: beneficiile, eficiența și impactul lor în comunitatea virtuală, fixând în ultimii ani numărul utilizatorilor unici virtuali în continuă creștere, cât și al vizitelor virtuale ale acestora.

Achiziții de carte

Achizițiile de carte și abonarea la edițiile periodice sunt pe prim-plan, în ultimii 5 ani s-au direcționat în jur de 46.000 lei pentru dezvoltarea colecției de carte și publicații periodice, dar, din păcate, prețurile mari nu permit satisfacerea nevoilor cu titluri de carte ale utilizatorilor noștri.

Colaborări cu instituții și organizații locale pentru a îmbunătăți serviciile oferite

BM „Mihail Sadoveanu” are acorduri de parteneriat cu toate instituțiile de învățământ și sănătate publică din teritoriu, cu Școlile de Artă, Muzeul de Istorie și Etnografie „N. Bulat”, Secția Cultură și Turism, presa locală etc. În cadrul acestor parteneriate s-au organizat și continuă să se organizeze diverse activități culturale, se inițiază concursuri, activități de promovare a cărții și lecturii, a unui stil de viață sănătos etc. [2, 4].

Provocările cu care se confruntă în implementarea inovațiilor și cum sunt depășite

Implementarea inovației în bibliotecă vine cu numeroase provocări și necesități financiare. Iată câteva provocări comune și posibile soluții:

- *Provocare:* resurse financiare limitate – Tehnologiile moderne, echipamentele noi sau proiectele digitale necesită investiții financiare. *Soluții:* Primăria Soroca în anul 2025 va reamenaja sala de lectură în sală de conferință dotată cu super tehnologii digitale, cu suportul financiar al Guvernului German.
- *Provocare:* lipsa personalului calificat – Din păcate, încă nu toți bibliotecarii sunt familiarizați cu noile tehnologii sau cu noțiuni de *marketing digital* și *management de proiect*. *Soluții:* organizarea instruirilor și participarea la instruirii ale organizații acreditate.
- *Provocare:* rezistența la schimbare – Mai există în societate neînțelegerea sau neacceptarea modificării metodelor tradiționale de lucru în bibliotecă. *Soluții:* familiarizarea populației cu succesele inovaționale din alte biblioteci atât din țară, cât și de peste hotare.
- *Provocare:* schimbările rapide în cerințele publice – Utilizatorii doresc servicii moderne și accesibile, cerințele lor pot varia foarte mult. *Soluții:* realizarea de sondaje și analiza feedback-ului utilizatorilor pentru a le soluționa așteptările; dezvoltarea de programe-pilot care pot fi ajustate ulterior la necesitatea comunității.
- *Provocare:* păstrarea identității culturale și tradiționale – Uneori accentul pe inovație poate părea că diminuează

importanța colecțiilor tradiționale sau a activităților clasice. *Soluții:* integrarea tehnologiei pentru a promova istoria și memoria locală (scanarea documentelor vechi, crearea de baze de date, tururi virtuale); organizarea de evenimente care combină tradiționalul cu modernul.

- *Provocare:* lipsa vizibilității și promovării – publicul poate să nu fie conștient de noi servicii sau facilități oferite. *Soluții:* utilizarea rețelelor sociale și a site-ului web, a blogului pentru promovare; colaborarea cu mass-media locală pentru a crește vizibilitatea inițiativelor inovatoare.

Depășirea acestor provocări necesită o abordare strategică, flexibilitate și dorință de colaborare atât în cadrul comunității bibliotecare, cât și cu alte sectoare. Inovarea bine planificată poate transforma biblioteca într-un centru de inspirație, educație și dezvoltare comunitară.

Proiecte de succes în cadrul BM, care se desfășoară de mai bine de 10 ani

Programul „Soroca/soroceni” a fost conceput pentru a cinsti izbânzile și valorile plămădite de personalitățile de valoare ce s-au născut la Soroca, a le demonstra susținerea, a le promova faptele demne de urmat și a le transmite generațiilor tinere, precum și pentru cunoașterea istoriei locale. Programul include câteva cicluri:

Ciclul „Soroceni de dincolo de Soroca” are drept scop editarea fișierului „Soroceni de dincolo de Soroca” (menționat cu Premiul GALEX în 2012), care include 231 de fișe biografice, în prezent se lucrează la două volume noi ce includ deja circa 500 de fișe biografice și la elaborarea bazei de date cu 249 de documente biografice; se organizează întâlniri cu personalități sorocene: Galina Furdui, poetă, autoar ede texte muzicale, publicistă; Antip Țărâlungă, coregraf, președintele Uniunii Coregrafilor din Republica Moldova; Ion Berghia, epigramist, publicist, profesor universitar la Universitatea „Ion Cuza” din Iași; Viorica Nagacevschi, poetă, autor de texte muzicale, avocat; Nina Slutu-Soroceanu, poetă, membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; Claudia Slutu Grama, poetă, membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; Vlad Sărătîlă, poet, eseist, epigramist, publicist etc., care s-au afirmat dincolo de hotarele Sorocii”; se elaborează

biobibliografii ale personalităților sorocene pentru a fi cunoscute de comunitate: Oleg Garaz, Grigore Grigurcu, Alexandru Bogdanovici, Leonida Neamțu, Ion Berghia, Antip Țărălungă etc.

Ciclul „Soroca – ținut la margine de țară” – program de valorificare a memoriei comunitare în cadrul căruia au fost create și se lucrează în continuare cu bazele de date: Soroca – ținut la margine de Țară – 714 de documente electronice; Soroca în video – 26 de filmulețe; Colecția de ziare locale – 1619 de ziare electronice; Soroca în filatelie – colecție de 60 de mărci poștale. Elaborarea scenariului „Soroca – vatră strămoșească a neamului nostru”. Obiectivele majore sunt editarea bibliografiei „Soroca, 2011”; elaborarea și publicarea antologiei „Soroca – ținut la margine de țară”, redactarea istoriei bibliotecii publice sorocene etc.

Ciclul „Oamenii Neamului” și-a propus promovarea creației marilor personalități ale neamului, care contribuie prin actul lor de creație la dezvoltarea muzicii, artei plastice, literaturii etc., la configurarea personalității neamului nostru – mai aproape de soroceni. În cadrul acestui program un an este dedicat unei personalități purtătoare a credinței acestui neam, a înțelepciunii seculare a strămoșilor, apărătoare a tradițiilor și valorilor eterne, și se organizează întâlniri, ore literare, di-

aloguri, audieri muzicale, elaborând și plasând informații despre această personalitate. Astfel, au fost deja promovate așa personalități ca Nicole Dabija, Valeriu Matei, Igor Volnițchi, Galina Furdui, Aurelian Silvestru, Iulian Filip etc.

Planuri de viitor

Pentru a se extinde spațiul, e necesară o anexă în ograda bibliotecii. Deși s-a făcut tot posibilul pentru mărirea acestuia prin instalarea rafturilor înalte, totuși mai este nevoie de o sală pentru instruiri și servicii inovative.

Se va aplica la proiecte atât pentru instalarea unor baterii solare pe acoperișul bibliotecii, cât și pentru îmbunătățirea sau reînnoirea IT.

În prezent, se intenționează proiectarea și instalarea sistemului de ventilație în subsolul bibliotecii, pentru păstrarea corectă a cărților din depozit.

În ceea ce privește diversificarea serviciilor, se identifică mereu noi soluții de atragere a populației la bibliotecă, se face sondajul doleanțelor atât ale utilizatorilor, cât și ale potențialilor utilizatori pentru a afla necesitățile lor, se studiază permanent experiențele colegilor atât din țară, cât și de peste hotare; se participă la diverse instruiri, schimb de experiență, pentru a prelua idei frumoase, implementându-le în comunitatea soroceană.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca – contribuții la dezvoltarea comunității armonioase, de ordine și respect: Metodologii, algoritmi, tehnologii*. Chișinău: BNRM, 2020. 144 p. ISBN 978-9975-3425-0-6.
2. CEARĂ, Iuliana. *Marketingul de bibliotecă publică*. Disponibil: <https://cetateaacademica.wordpress.com/teme-si-idei-din-gandirea-economica-romaneasca-2/marketingul-de-biblioteca-publica-iuliana-ceara/> [accesat 2024-12-05].
3. CEBOTARI, Margareta. Biblioteca – centru comunitar de informare și documentare. În: *Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate: Ghid metodologic*. Chișinău: BNRM, 2022, pp. 33-39. ISBN 978-9975-119-54-2. Disponibil: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1661> [accesat 2024-12-06].
4. CEBOTARI, Margareta. Servicii comunitare oferite de bibliotecă – modalitate de amplificare a incluziunii sociale în comunitate. În: *Lectura în susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității: Suport metodologic și practic în sprijinul realizării proiectului cultural Programul Național LecturaCentral*, ediția a 6-a, 2023. Chișinău: BNRM, 2023 (Primex-Com), pp. 40-46. ISBN 978-9975-119-62-7. Disponibil: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1918> [accesat 2024-12-11].
5. NEAGU, Dragoș Adrian. Bibliotecile, partenerii sociali și rețelele profesionale – cheia rezilienței sociale. *Magazin bibliologic*. 2024, nr. 1/2, 2024, pp. 77-81. ISSN 1857-1476.
6. *Solidaritatea: Organul Asociației Corpului Didactic din județul Soroca*. Soroca: Tipografia P. Litvac. 1928, an. 5, nr. 1-2, ian. – febr. 64 p.
7. *Отчеты и доклады Сорокской Уездной Земской Управы. XXIX очередной сессий 1897 г.* Soroca: Tipografia Vaisman. 1897. 262 p.